

HADTÁPVEZETÉS, RENDSZERSZERVEZÉS ÉS ADATFELDOLGOZÁS

Csapatvezetés, hadtápvezetés — fegyverzeti biztosítás

Fischer László alezredes

II. rész.

A csapatok fegyverzeti biztosításának főbb kérdései és ezek összefüggései a csapatvezetés, illetve a hadtápvezetés egyes problémáival

A tanulmány első része a koalíciós frontnak alárendelt nemzeti csapatok hadtápbiztosításának kérdéseivel foglalkozik, mégpedig a fegyveres küzdelem egyik igen fontos biztosítási ágának, a fegyverzeti biztosításnak szemszögéből vizsgálva a kérdéseket. Tömör áttekintést ad a Nagy Honvédő Háború fegyverzeti biztosításra vonatkozó adatairól, érzékeltetve a biztosítási ág nagy jelentőségét, továbbá idézeteket közöl alapszabályzataink egyes meghatározásaiból, kiemelve azon elmentmondásokat és a felelőség nem eléggé határozott körülírását, amelyek éppen a fegyverzeti biztosítás terén adnak leheletőséget egyéni megoldásoknak.

A hadtápbiztosítás irányításának kérdései a parancsnoki vezetés oldaláról

Az *integrálás* kérdéséhez kapcsolódó gondolatok alakításához segít hozzá a (2), valamint a (4) előírás. Ha a (2) szöveget vizsgáljuk, kiténik, hogy az alapvetően két parancsnokhelyettes (HTPH, TECHN. H.) útján vezetett hadtápbiztosítás felett egy harmadik parancsnokhelyettes (TÖF) gyakorol felügyeletet, biztosítja az egybehangolt munkát és ellenőrzi a végrehajtást. Ennek az előírásnak a gyakorlatban lehetséges végrehajtása esetén egyértelműen indokolt az immár két-évtizedes „múltra” visszatekintő integrálási kísérletek leállítására, hiszen a törzsfőnök összefogja a hadtápvezetés és a hadtápbiztosítás szerteágazó tevékenységét is. Számításba kell venni azonban, hogy a harc megszervezése és vezetése időszakában akad még néhány tennivalója, amelyek mellett aligha képes még a hadtápbiztosítás belső problémáival is foglalkozni. A hivatkozott (2) és (4) előírások nyilvánvalóan arra irányulnak, hogy a törzsfőnök biztosítsa a hadtápbiztosítást végző szervek (vezetőik) részére a szükséges információkat, tartsa kézben az összes (összefegyvernemi, fegyvernemi, hadtáp és hadtápbiztosításban részt vevő) törzs együtműködését. Az Ált. 7. szabályzatot tanulmányozva feltűnik, hogy a törzsfőnök és a hadtáphelyettes mellett a technikai helyetteset schol nem említi. Elgondolkodtató a 13. pont rendelkezése, miszerint a főnök és a parancsnokhelyettesek idejében nyújtsák be a törzsfőnökhöz a parancsnoknak jelentendő, illetve a vezetés megszervezéséhez szükséges számvetéseket, tájékoztatásokat, ugyanakkor

viszont a 166–167. pontok a hadtáptörzs kötelességévé teszik a hadtáp vezetését, a hadtápbiztosítás megszervezését és az ezzel összefüggő kérdésekről a törzsfőnök folyamatos tájékoztatását. A hadtápbiztosításra előírt terv és intézkedés (direktíva, parancs, utasítás) tartalmi követelményei (168–169. pontok) felölelik valamennyi fegyvernem és szolgálatiág hadtápbiztosítással kapcsolatos feladatait, normáit, rendszabályait. Ennek tükrében jelentkezik az újabb „miért”, hogy ugyanis a jelenlegi függőségi (szervezeti) kapcsolatokból adódó „protokoll” szabályokon kívül van-e más oka annak, hogy a törzsfőnöknel kell leadni a számvetéseket, ha azokat – a munkafolyamatok elemzése alapján – koordinálni, rendszerbe fogni egyedül a hadtáphelyettes, illetve a hadtáptörzs képes.

Mind a Harcászati Szabályzat, mind pedig a Törzsszolgálati Utasítás feltelcelzi a hadtápbiztosításban közvetlenül részt vevő szolgálati ágak egy parancsnok-helyettes által történő összefogásának, munkája egybehangelésének, ellenőrzésének szükségességét. E téren azonban kérdés az, hogy ha e feladatra alkalmasnak látják szabályzataink az egyik helyettest (TÖF), aki emellett más jelentős feladatokat is irányít, akkor miért (ismét egy miért!) nem alkalmasabb erre a másik helyettes (HTPH), akinek egyébként is kizárólagos feladata a hadtáp⁶ (= hadtápbiztosítás) megszervezése, irányítása, ellenőrzése. A csapatok vezető és végrehajtó szervezeteinek korszerűsítése, feladataik, hatáskörük újraértékelése csak alapos – a harcvezetés követelményeit szem előtt tartó – helyzetvizsgálat és -elemzés következménye lehet. Egyes szervezeteket, ezzel egyidejűleg munkafolyamatokat szétválasztani, vagy összevonni, alakítani, csak a harcvezetés hatékonyságának növelése érdekében szabad.

A harcvezetés: döntések, elhatározások sorozata. Adódik ez abból, hogy egy bármely szervezet csak akkor funkcionál, működik helyesen a kitűzött cél megvalósítása érdekében, ha a szervezetek egyes elemeihez kapcsolódó funkciók időbeni összefüggéseit döntések biztosítják. A korszerű harcvezetés kollektív tevékenység, és ez az egyszemélyi parancsnoki vezetés elvével egyáltalán nem ellentétes. Igaz ugyanis, hogy egy harc feladat végrehajtása az egyszemélyi parancsnok elhatározásán nyugszik, de ennek megvalósítása – az elhatározás következménye – újabb elhatározás-sorozatokat eredményez, amelyek a részterületeket (fegyvernemi, kiszolgáló stb. egységeket, alegységeket, illetve feladatokat) irányító, vezető szervezetekben, a törzsekben és osztályokban születnek meg. Nem vitás, hogy minden törzs (osztály) a szervezet általános érdekeit – jelen esetben a parancsnoki elhatározás megvalósítását – hivatott szolgálni, de köztudott, hogy az általános érdekek csak egy meghatározott oldala jelentkezik egy osztályon, így előadódhat, hogy különböző osztályokon ugyanazon általános és mindenki által megvalósítani kívánt érdeknek egészen ellentétes oldalai, azaz ellentétes érdekek jelenhetnek meg.

Az egyes osztályok – szakterületek – szempontjából kifejezve: ami jó az egyiknek, nem feltétlenül jó a másiknak, más szóval, amit az egyik a legjobb megoldásnak tart, azt a másik nem tudja biztosítani. Kézenfekvő kérdés ebből következően: mi a legjobb a szervezet egészének?

⁶ A hadtáp kifejezés kettős értelemben használatos, mégpedig a hadtápterület és a hadtápszervek átfogó megjelölésére. A Magyar Nyelv Értelmező Szótára e címszó alatt a következőket határozza meg: „hadtáp: 1. A harcoló csapatok és a felvonulási körlet között fekvő terület, ezen belül szállítják, mozgatják a katonai alakulatokat és személyeket, valamint az anyagot. 2. A honvédségnek és alakulatainak gazdasági ellátására szolgáló katonai szerv.” (3. kötet, 22. oldal.)

5. A fegyverzeti biztosítás összefüggései a csapatvezetéssel és a hadtápvezetéssel

Esztünkben a hadtápbiztosítás jelentős részét alkotó *fegyverzeti biztosítás* tevékenység elemekre bontásával kívánom megközelíteni és abból levezetve indokolni egy optimális – az általános érdeknek is megfelelő vezetésszervezet kialakítását. Előre kell bocsátani, hogy a fegyverzeti biztosítás tanulmányozása nem egyszerű feladat. A nehézség elsősorban azért jelentkezik, mert a fegyverzeti biztosítást, ezen belül is a lőszerbiztosítást harcászati és egyéb gyakorlataink alkalmazásával csak papíron végezzük, azonosítva a terveket, számvetéseket a valósággal. A Nagy Honvédő Háború óta végbement helyi háborúk ilyen jellegű tapasztalatairól, a fegyverzeti biztosítás terén szükséges és kialakult módszerekről, együttműködési és vezetési eljárásokról, az ellátás és javítás valóságos problémáiról elemzésre alkalmas anyag nem hozzáférhető, ha egyáltalán van ilyen. Hazai gyakorlataink a fegyverzeti biztosítás teljesítésének problémáival, éppen mert annak egyes elemei, alig vagy egyáltalán nem működnek, a parancsnoki vezetés csak nagy vonalakban foglalkozik. A lőszerbiztosítással és a fegyverzeti javítással kapcsolatos eddigi néhány bemutató gyakorlat inkább a látványos figyelemfelhívást, mint a várható nehézségek megelőzését, a speciálisan csak harctevékenység közben jelentkező feladatok gyakorlását szolgálta. Kétségtelen, hogy a lőszerellátás olyan mértékű gyakorlása, amely akár csak egy ezred harctevékenységéhez szükséges, tetemes mennyiségű anyag és szállítóeszköz igénybevételével jár, különösen nagy problémát jelent a biztonság és esetleges robbanások megelőzése szempontjából. Ilyen megfontolások készítetik a témával behatóbban foglalkozókat arra, hogy a tevékenységet, a tevékenységre és egyes elemekre vonatkozó döntések hatását, következményeit, esetleg más döntések meghozatalánál jelentkező problémákat különböző modellek megalkotásával és azok sokoldalú aprólékos vizsgálatával elemezzék.

A fegyverzeti biztosítás lényegében a *feladattisztázással* együtt kezdődik, miután a kitűzött cél elérése, a kapott harc feladat végrehajtása, a fegyverzet számbavétele nélkül nem képzelhető el. Ezen a fokon a fegyverzeti biztosítás az aegység, egységparancsnokok jelentései alapján még csak a hadrafoghatóság százalékos és fogyókészletek javadalmazás szerinti helyzetének értékelésével, valamint az előljáró által jelzett feltöltés (felsőbb szinten a tartalékok és a gyártásból beérkező készletek) számításba vételével jelenik meg kizárólag a parancsnok és helyettesei részére. A fegyverzeti szolgálatfőnöknél ebben az időszakban még nem állnak rendelkezésre pontos adatok, hiszen az új harc feladat megjelenése és a feladattisztázás rendszerint akkor történik, amikor az egységek, aegységek harcból való kivonása és a veszteségek felmérése még folyamatban van.

A fegyverzeti biztosítás fogalom elnevezés a fegyverzettel kapcsolódó anyagi és technikai biztosítási ágak együttes megjelölésére alakult ki, tehát a fegyverzeti anyagi biztosítás, valamint a fegyverzeti technikai biztosítás feladatait összevontan fejezi ki.

A fegyverzeti anyagi biztosítás a rakéta- és lőszerbiztosítást, továbbá a fegyverzettel (fegyverzeti technikai eszközökkel) és a fegyverzet technikai biztosításához (alapvetően a javításhoz) szükséges anyaggal való biztosítását foglalja magában. Mindkét biztosítási alágon megtalálhatók az anyagi biztosításra általában jellemző részfeladatok, úgymint a készlet- és veszteségnyilvántartások, ellátási (fogyasztási) normák, vételzési és elosztási tervek, tárolási és megőrzési szakköve-

telmények, igénylések, jelentések, adattáblázatok (súly, méret, javadalmasz stb.). E részfeladatok egy része még békében előkészíthető és állandó, más részük harc-feladatonként, hadműveletenként változó, emiatt rendszeresen ismétlődve kerülnek feldolgozásra.

A két biztosítási alág közül a lőszerbiztosítás jelenti a nagyobb volumenű, naponta rendszeresen ismétlődő és nemcsak a fegyverzeti szolgálatot, de a csapatvezetés és a hadtáp jelentős részét is megmozgató feladatot minden tagozatban – zászlóaljtól a központ hadtápig – egyaránt. A lőszerbiztosítás alapvetően a harc-feladatra meghatározott – és tapasztalati normák alapján bizonyos fokig előre tervezhető – fogyasztástól, felhasználástól, illetve felhasználási normáktól függ.

A fegyverzettel és javítóanyaggal való biztosítás viszonylag kevesebb energiát igényel, viszont az előre tervezéséhez rendelkezésre álló normák igen nagy tűrés-határok között alkalmazhatók. Ez a biztosítási alág közvetlenül összefügg a vesz-teségek (nemcsak az anyagi, de az élő cróban bekövetkező veszteségek) alakulá-sával, továbbá a javítás-helyreállítás, azaz a technikai biztosítás területén megvaló-sítható lehetőségek alakulásával.

A fegyverzeti biztosítást alkotó összes tevékenység – tehát nemcsak a fegy-verzeti szolgálat tevékenysége – elemeihez kapcsolódó összefüggések, a csapat-vezetés és hadtápvezetés igényeiből adódó következtetések az alábbiakban foglal-hatók össze.

A harc feladat megszabásával egyidejűleg kiadásra kerül az alárendeltek ré-szére a hadtáp direktíva és a fegyverzeti intézkedés (Ált. 7. 168. pont). Az alá-rendelteknek ezek alapján képesek felmérni az anyagi, technikai biztosításban érint-ettt fegyvernemi és szolgálati ágak a készletek alakulását, a várható utánpótlást, feltöltést, a fogyási-felhasználási normákat, az ellátás rendjét, megfelelő informá-ciókat szolgáltatva ezek alapján a helyzet megítéléséhez a parancsnok részére. A lőszerbiztosítással kapcsolatos helyzetmegítélés jelentős eleme a fogyasztási norma, amely az előjáró által meghatározott irányszám a harc feladat teljesítésé-hez felhasználható mennyiségről.

Ez az irányszám az előjáró parancsnok elhatározásában és a hadtáp direktí-vában kerül kiadásra általában az alapvető lőszerfajtákra külön-külön. A felső vezetés (nálunk a HM) a központ tartalék készlet, a csapatok készletei és az után-szállítási lehetőségek alapján határozza meg. Az utánszállítási lehetőségek ugyan-is – a szállítási kapacitás, az eszközök mennyisége, út- és vasúthálózat áteresztő-képessége, rombolási foka – lényegesen befolyásolhatják a felhasználásra időben biztosítható mennyiséget, ezen keresztül pedig a kitzűhető harc feladatot. A fel-használási norma tehát – a hadműveleti vezetés következményeihez igazodva, vagy azt módosítva – alapvetően a lőszertervező és a szállítástervező szervek, va-lamint a hadtáptörzs közös „terméke”. Ez utóbbi dönti el, (tesz javaslatot a dön-tésre) az összes szállítandó anyag és élőerő figyelembevételével, a lehetőségek szerint legkedvezőbb megoldásra. Számításba kell ugyanis venni egyrészt, hogy a szállítandó lőszer összes szállításnak mintegy 40⁰/₀-a (ha csapatszállítást is szá-molunk, akkor ez az arányszám akár 20⁰/₀-ig csökkenhet), másrészt pedig lőszert sem kell okvetlenül minden fajtából mindenhova egy időben szállítani. Mindezek számbavételéhez szükséges információk a hadtáptörzsnél állnak rendelkezésre, így az elhatározáshoz szükséges, minden szempontból elemzés alá vett javaslatot nélküle nem lehet, jobban mondván neki van módja kidolgozni. A második és to-vábbi hadműveletek felhasználási normáinak alakításába más (vezérkari és ipar-irányító) szervek is beleszólnak.

A seregtest, magasabbegység, egység részére előírt átlagos felhasználási normán belül a helyi vezetés határozza meg a harcfeleladatokat és az első lépcső, a tartalék, a légvédelem, a páncélelhárítás részére az átlagostól eltérő felhasználási normákat. A felosztás nem kevésbé bonyolult az előzőekben ismertetettnél, mert átlagosan meghatározott norma többszöröse biztosítható a főirányban levő első lépcső egység(ek)-nek, illetve töredéke a tartaléknak az átlagnormához viszonyítva. A normákkal – helyesebben mondva az általuk képviselt mennyiségekkel – való manőverezésbe itt is erősen beleszól a szállítás, függően attól is, hogy az előljáró által meghatározott kirakópontok milyen távol esnek a rendeltetési helytől (raktártól, tüzelőállástól stb.), hány fordulót kell megtenni, milyen fokú készletezésben (pl.: tü. o. gl. z., hk. z. egységakományként) érkezik a szállítmány, vagy az egyes fajtákból valamelyik tagozatban kell összeállítani az előírt javadalmazást.

A hadtápszervek a lőszerfelhasználási norma alapján már tudnak dolgozni, képesek megszervezni az egységek és alegységek ellátását a lőszerbiztosítási terv nélkül is. Az egyes csoportosításokat alkotó egységek, alegységek készleteit ugyanis a hadtáptörzs is ismeri és az elhatározás során felhasználási normaként megállapított javadalmazások súlyadatai ugyancsak rendelkezésre állnak. Ezek alapján kidolgozható a szállítási intézkedési tervzet anélkül, hogy a javadalmazásba tartozó lőszerfajtákat, típusokat ismerniük kellene. Ennek következtében, mire az utalványok kijutnak a lőszerraktárokhoz, addigra a szállító alegységek is rakodásra készen állnak, biztosítva egyúttal az ellátás, kiszállítás késedelem nélküli megkezdését.

6. A fegyverzeti biztosítás alapja a lőszerbiztosítási terv. A lőszerellátási adatok szerepe és súlya a parancsnoki vezetésben.

A lőszerbiztosítási terv a fegyverzeti szolgálat egyik alapvető okmánya, az összefegyvernemi, a tűzer- és légvédelmi tüzértörzsek parancsnok meghatározta felhasználási normáknak megfelelő számvetései alapján készül. A lőszerbiztosítási terv lényegében elosztási terv, amely fajtánként és típusonként, ezenkívül javadalmazás, darabszám és súly szerint mutatja az egységeknél, alegységeknél és a raktárban meglevő, a kiadandó és képződő készleteket, valamint az eseteleges hiányokat. E rövid, vázlatos tartalomtól jól érzékelhető a terv kidolgozásához szükséges horribilis számolási munka és nem véletlen, hogy elsők között volt számítógépes elkészítésének igénye. Az e munkában résztvevőket⁷ dicséri nemcsak ennek a bonyolult feladatnak elvégzése, de a raktáraknak és a szállítóknak nélkülözhetetlen *lőszer-utalványok* gépi feldolgozással történő kialakítása. A lőszerbiztosítási terv képei alapján a *szállítótér-igénylésnek* is, amely a hadtáptörzs részére előírt egyetlen okmány a fegyverzeti szolgálatról.

A lőszerbiztosítás tervező tevékenysége a fegyverzeti szolgálatnál lényegében e háromféle okmány megszerkesztése, azonban ezek adattartalma, valamint a kidolgozáshoz szükséges munka olyan hatalmas, hogy a lőszerellátás tervezésére *rendszeresített* apparátus egyik tagozatban sem képes a szükséges időre elkészíteni. Szerencsére (?) a gyakorlatokon ez fel sem tűnik, mert a hadtáptörzs a fogyasztási normák alapján tervezi a szállítást és ezzel a feladatot teljesítettnek is

⁷ MN 5232 és MN 7203 fegyverzeti törzsei a gépi adatfeldolgozást szervezőkkel karöltve az 1968–1973. években végezték erre vonatkozó nagy jelentőségű kísérleteiket. Az eljárás azóta már bevezetésre került és jó hatásokkal segíti a fegyverzeti biztosítás feladatainak végrehajtását.

tekintik az előjárók. Miért nem felel meg ez a tervezési mód a valóságban? Azért, mert a lőszerfajták igen sok típust és űrméretet foglalnak magukba. A különféle űrmérettek csak a nekik megfelelő löveghez és az egyes típusok meghatározott tűzfeladatra alkalmasak, tehát csak meghatározott egységeknek, alegységeknek adhatók ki. Az erre vonatkozó konkrét utasításokat, azt, hogy milyen űrméretű, típusú és mennyiségű lőszer melyik egység, alegység kapja, az utalványok tartalmazzák. A lőszerraktárak ennek megfelelően kizárólag a lőszertervező apparátus okmányai alapján képesek a szállítmányokat készletezni.

A lőszerbiztosítási terv, a szállítótér-igénylés és az utalványok a lőszerellátás *végrehajtása* szempontjából nélkülözhetetlenek, de egyikük sem előfeltétele a parancsnoki elhatározás meghozatalának, a harcintézkedés és a hadtápdirektíva kiadásának. Az a tény, hogy mind a csapatvezetés, mind pedig a hadtápvezetés „megvan” ezek nélkül az okmányok nélkül, egyben magyarázat arra, hogy a fegyverzeti szolgálat főnök általában miért nem kap – vagy miért kap kevés – időt az elhatározás kialakítását segítő, előkészítő jelentéseknél. Be kell látni, hogy ezeknek az okmányoknak a tartalma csupán háttéradatot jelent a parancsnok részére, mivel ő a rendelkezésére álló igen rövid idő alatt elsősorban arra kíváncsi, hogy az általa elgondolt harcfeladathoz szükséges lőszer a megfelelő helyen és időben megkapják-e a harcoló egységek, alegységek. Erre a kérdésre pedig egyedül a hadtáphelyettes tud átfogó választ adni a nála összefutó információk alapján. Láthatuk már előbb – a felhasználási normák kialakításának tárgyalásánál, hogy a fegyverzeti szolgálat főnöktől elvárható adatokon kívül mennyi más információ szükséges még az alapkérdés (elegendő lőszer lesz-e ott, ahol és amikor kell) megválaszolásához. Úgy gondolom, logikus, hogy a hadtáptörzs által feldolgozott információkról – különösen ha azok elsődleges jellegűek a lőszerbiztosítás szempontjából is – a hadtáphelyettes jelentsen.

Ennek ellenére – további bizonyításként – tételezzünk fel egy olyan abszurd helyzetet, hogy a hadtáphelyettest kiiktatjuk a lőszerbiztosításból és az erre vonatkozó komplex jelentést a fegyverzeti szolgálatfőnök, vagy a technikai helyettes teszi meg. A parancsnok számára így is nyitott kérdés marad az, hogy mi a helyzet az egyéb – a lőszernél nem kisebb jelentőségű – szállításokkal. Ebből az „egyéb”-ből már természetesen nem lehet kizárni a hadtáphelyettest, mert ez már igazán az ő „asztala”. Ha most a parancsnok szemével nézzük a dolgot, csak egyfajta következtetésre juthatunk: „Miért nekem kell arra figyelni, hogy a kétféle szállítás időben és térben, az eszközök kihasználtságában, az útvonalak biztosításának kérdéseiben kielégítik-e a követelményeket. Van énnekem éppen elég más gondom is, tartsa kézben ezt a problémakört az erre illetékes helyettesem és legyen az ő gondja, kötelessége az összes szállítási és az ahhoz kapcsolódó tervezési feladat végrehajtásának megszervezése”.

Ezt a parancsnoki igényt – a Nagy Honvédő Háború tapasztalatai alapján – szabályzataink már régóta egyértelműen rendezik, most már „csak” az szükséges, hogy az anyagi biztosítás egyik legfontosabb mozzanata, a *lőszerbiztosítás ne megosztva* legyen tervezve, irányítva, vezetve, *hanem* az összes szállítást *egy kézben* összpontosító hadtáphelyettes alárendeltségében, annak közvetlen irányítása alatt *történjék*.

7. A lőszerbiztosítás leválasztásának érvei és ellenérvei

E megoldás ellen ez ideig két régóta és általánosan hangoztatott érvelés tapasztalható. Az egyik az, hogy a lőszer nem választható el a fegyvertől, a másik

pedig az, hogy – elnézést az idézésért – ne a TEFU döntse el, hogy mit, mennyit és hova szállítanak, hanem a megrendelő mondja meg, hogy mennyi kocsival, mit vigyen. Vizsgálva ezen „érveket” cléggé bizonyítatlan talajra érünk, mivel az ezekben rejtett „igazságok” egyáltalán nem bizonyíthatók. Az első érv esetében úgy gondolom, a lőszerbiztosítás menetéről eddig elmondottak elég ellenbizonyítással szolgálnak. Az érv pártolói szerint csak az tudja megmondani a lőszerbiztosítást, aki tudja azt is, hogy hol, mennyi fegyver van, de figyelmen kívül hagyják miszerint nem a fegyverzeti szolgálat dönti el, vagy tudja egyedül, hogy melyik alegységnél milyen és mennyi a fegyver, hanem ezek a napi helyzetjelentésből adódnak. Mivel a hadtáptörzs számvetései lőszerbiztosítás tekintetében nem fegyver- és lőszerdarabszámok, hanem javadalmazások és feltöltöttség százalécai alapján készülnek, előadódhat a szállítási terv pontosításának, korrigálásának szükségessége, de az, hogy a fegyvernemiség pontos ismerete nélkül el sem készíthető, nem helytálló kijelentés. Abban az esetben, ha összevont osztagok kerülnek megalakításra valamennyi egység, vagy több egység maradványaiból és ezek felszerelésébe a javításból visszapótolható eszközök közül olyan fegyverek is kerülnek, amelyek eredetileg nem jöhetnek számításba, az a parancsnok elhatározásától függ; az elhatározás pedig annak ismeretében születik meg, hogy milyen fegyverek és ezekhez mennyi lőszer áll rendelkezésre. Jól összekovácsolt és együttműködő törzs esetében nyilvánvalóan el sem jut a parancsnokhoz olyan javaslat, amelyet az összefegyvernemi törzs – fegyvernemi egység esetén a törzsfőnök közvetlen alárendeltségébe tartozó törzs – előzetesen nem egyeztet az érdekelttekkel. Ebből a szempontból tehát nem meghatározó az, hogy a lőszer és fegyver egy kézben legyen. E nézet ellen még egy „érv” a fegyverzeti és a páncélos technikai szolgálatok rége óta tervezett egyesítéséhez kapcsolódik. Az egyesítés – ha létrejön – „egy kézbe” fogja az összes fegyverek, lövegek kérdéseit, ennél fogva kerek egész csak úgy jöhet létre, ha ebben a lőszer is benne van. Nézetem szerint az egyesítés akkor is kerek egész lesz, ha nem sorolják oda a lőszerbiztosítást azért, mert a lőszerbiztosítás elsősorban nagy tömegénél (mennyiségénél) fogva válik el a fegyverhez kapcsolódó kérdésektől. A lőszerrel technikai biztosításról nem beszélhetünk olyan értelemben, mint ahogy a fegyvernél, a gyártás pedig teljesen független, a fegyvergyártással technológiai kérdésekben egyetlen ponton sem találkozó folyamat. Ami a lőszerbiztosítás elkülönítését, leválasztását indokolja, az a háborús hadtápbiztosításban elfoglalt különleges helye, a fegyver, harcokcsi, vagy egyéb harci technika ellátástól és javítástól ma is különálló tevékenységrendszer.

A második (TEFU) érvelés ennél egyszerűbben elintézhető azzal, ha megkeressük ebben a folyamatban a valódi megrendelőt. Ez esetben is vissza kell nyúlni a helyzetmegítéléshez, illetve a parancsnoki elhatározáshoz, amely alapvető kulcskérdése az egész harcvezetésnek, mint ahogy általában a vezetésben alapvető, meghatározó a döntés. Nem véletlen, hogy a vezetés funkciói közül ennek az egynek külön irodalma, elmélete alakult ki világszerte.

Az elhatározás – döntés – meghatározza többek között a lőszerbiztosítás vonatkozásában is a mit-hova-mikorra kérdésgyűttest, jöllehet nem darabszámok és szállítási fordulóok előírásával. Ilyen megvilágításban kitűnik, hogy a lőszerbiztosítás esetében nem a fegyverzeti szolgálat, hanem a parancsnok a „megrendelő” és az általa megszabott követelmények döntenek el azt, hogy mennyi kocsit, mivel kell megpakolni. E követelmények a hadtáphelyettes előtt nem kevésbé ismertek, sőt kijelenthetem, hogy ő nemcsak „lőszerbiztosítás”-ban, hanem legalább egy nagyságrenddel magasabb szinten gondolkodik. A hivatkozott nézet hangozatói jelleg-

zetes példái annak az előbbieken említett esetnek, amikor mindenki a kitűzött cél érdekében kíván tevékenykedni, de valamilyen csoportérdektől vezérelve, vagy egyszerűen tudatlanságból eredően ellentétekről beszélnek, más szerveket – igen elítélendő módon – lebecsülvé.

A lőszerbiztosítás természetesen nem elbagatellizálható kérdés a harcvezetés szempontjából, ezért szükséges alaposan, minden oldalról megvizsgálva elemezni e folyamatnak nemcsak a szerepét, de a helyét is a hadtápbiztosítás egészén belül. Ennek megfelelően azt is meg kell nézni, hogy mennyi és milyen szakértelem, hozzáértés szükséges a követelmények teljesítéséhez. Az a fegyverzeti „alaptétel”, miszerint a lőszer nem választható el a fegyvertől, magában hordozza azt is, hogy a lőszerbiztosítás tervezését, irányítását, vezetését csak az végezheti, aki egyben érti, ismeri is a lőszerhez kapcsolódó fegyvereket, illetve csak az a szerv végezheti, amely a fegyverzettel való anyagi biztosítást (ellátást), esetleg még ennek technikai biztosítását is ellátja.

A lőszerbiztosítás tervezése, irányítása – első ránézésre is látható – nem igényli a lőszeranyagismeretét ugyan, csupán azt kell tudni hozzá, hogy milyen fajtájú és típusú lőszer van és ezeket az adatokat kombinálva a meghatározott javadalmazásokkal, valamint az ellátandó egységekkel (a náluk levő fegyverek típusonkénti mennyiségével) kidolgozható a biztosítási terv.

A gyakorlat ma már bizonyította, hogy tipikusan gépi adatfeldolgozásra bízott feladat és gépre vitelét csak az határolja be, hogy a változó elemeknek megfelelően módosítható-e a program olyan rövid idő alatt, amennyi a tervezéshez rendelkezésre áll. Mint említettem, ezt a feladatot már sikerrel megoldották, tehát a lőszer a fegyvertől, illetve a lőszerbiztosítás tervezését a fegyverzeti szolgáltatótól már elválasztották, és a gép által elkészített tervet bárki másnak is oda lehet adni az utalványok kiállítására céljából, hiszen a további munkához sem szükséges fegyverzeti szakismeret. A lőszerbiztosításról elmondottak összességét azt kívánja végső soron bizonyítani, hogy a fegyverzeti biztosítás ilyen értelmű „egységének” erőltetése nem kívánt követelményekkel jár, előidézve a döntéshoz szükséges információk megsztását, a rivalizálást, zökkenőket és pontatlanságokat a végrehajtás során.

A lőszerbiztosítást végző (tervező, irányító és végrehajtó) apparátus egészének átcsoportosítása a hadtáphelyettes szolgálati alárendeltségébe helyre teszi nemcsak az információk egységét, a tervezés összefogását, de a lőszerellátó és szállító alegységek szakmai irányításának és szolgálati alárendeltségének kérdéseit is. Ilyen pozícióban az igényként jelentkező lőszerellátó és -ellátó szolgálat (!!!) főnöke beleszólhat akár a szállítójárművek célszerű csoportosításának, vagy a rakodás megszervezésének kérdéseibe is. Van ennek a kérdésnek még egy, az érdekelteket személy szerint is érintő oldala. Több évtizedes tapasztalatból fakadó kiszólás fegyverzeti berkekben az, hogy ha jó az ellátás (lőszerellátás), akkor megdicsérik a hadtápfőnököt, ha viszont valahol hiba fordul elő, letolják a fegyverzeti főnököt. Az ajánlott szervezeti és tevékenység-átcsoportosítás mellett minden – jó és rossz – esetben egyaránt a hadtápfőnököt veszik elő, ennélfogva személyes érdeke fűződik ahhoz, hogy a lőszerbiztosítás összes részkérdéseire odafigyeljen és ne engedje meg rendezetlen ügyek, kapcsolatok létezését.

Szándékosan nem említettem ez ideig a rakéta-anyagi biztosítást (ellátást, szállítást). E kérdést sokan úgy ítélik meg, hogy mivel a rakéta ugyanúgy repül és robban, mint a lőszer, következésképpen a lőszerbiztosítás magába foglalja a

rakéta-anyagi biztosítást is. Alátámasztja ezt a nézetet az, hogy a lőszerbiztosítás keretében történik a reaktív lőszer és néhány rakétatípus biztosítása is.

Vannak azonban olyan rakéták, amelyek speciálisan kialakított szállítóeszközöket és bonyolult technikai kiszolgálást igényelnek szállítás közben is. E rakéták kilövését nagymértékben meghatározza a különféle fokozatokba sorolt előkészítés és ellenőrzés pontos, a technológiai előírásoknak megfelelő végrehajtása. A szállítás, feltöltés és ellenőrzés során bekövetkező, vagy észlelt hibák jelentős része csapatszinten javítható, emiatt az említett műveleteket végző személyzet képzettsége, hozzáértése lényegesen befolyásolni tudja a rakéta tervezett kilövési időpontjának betartását. Látható, hogy e rakétatípusok anyagi biztosítása, az ellátás és szállítás tervezése, irányítása, végrehajtása alapvetően technikai, méghozzá speciális és magas fokú technikai ismereteket követel. Indokolt tehát, hogy a rakétatechnikai biztosítást végző és irányító szerv végezze e típusok vonatkozásában az anyagi biztosítás tervezését-irányítását is. Ezt a gondolatot fejezi ki az Ált. 67. előírása is (542. pont), azonban az ebben említett felelősség nem-hogy kizárja, de szükségszerűen megköveteli, hogy a szállítás megszervezése, biztosítása a hadtáphelyettes (törzsével) közösen együttműködve történjék.